

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р СТЕФАНКА АНГЕЛОВА ГЕОРГИЕВА
Тракийски университет, Педагогически факултет – Стара Загора
за дисертацията

на

ЖЕЛЯЗКА ИЛИЕВА БЕЛЧИЛОВА

„Джазът в България (90-те години на XX век – началото на XXI век) – социокултурни аспекти на взаимодействието изпълнители – публика“

Академия за музикално-танцово и изобразително изкуство – Пловдив, Факултет „Музикална педагогика“, Катедра „Музикална педагогика и дирижиране“ за придобиване на научно-образователната степен „Доктор“ в област на висше образование 1. Музикознание и музикално изкуство, направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

Данни за докторантурата

Представеният за защита дисертационен труд включва 194 страници основен текст, приложения със схеми, нотни примери, интервюта с изпълнители и таблици, отразяващи резултатите от проведените анкети с публиката. Списъкът на цитираната научна литература обхваща 66 заглавия на кирилица и латиница, както и 20 интернет – източници. Докторантката е професионален музикант – бакалавър и магистър със специалност „Изпълнителско изкуство“ (поп и джаз пеене), активен участник в джазови младежки фестивали, майсторски класове и концертни формации, сред които и “Compact Voices” – вокален квартет към АМГИИ, с който е осъществила няколко авторски проекта, клубни и концертни изяви из страната. В момента Желязка Белчилова е преподавател по Вокална техника при Естрадното студио „Прима“ към Общински детски комплекс – Пловдив, в което се обучават над 90 деца. През 2017 е наградена с почетна грамота „Млад учител на годината“, а през 2018 с Диплом за висок професионализъм в категория „Вокал“ на националния конкурс „Път към славата“ – София.

Паралелно с преподавателската и изпълнителска дейност като докторант към катедра „Музикална педагогика и дирижиране“, тя прави и първите стъпки в научното осмисляне на феномена „джаз“ – изкуството, на което се е посветила, насочвайки се към проучване на формите на функционирането му в България и социокултурните аспекти на взаимодействието между изпълнителите и публиката през 90-те години на ХХ и началото на ХХІ век.

Структурни и съдържателни параметри на дисертацията

Разработката е структурирана в три глави с увод, заключение и справка за научните приноси на дисертационния труд. В *първата глава* се разглеждат общи въпроси на социологията, социология на изкуството, културология и естетика, както и понятия като *общество, култура, изкуство*, които се „пресичат“ в научно-терминологичния апарат на тези науки. Докторантката е проучила значителен по обем литература, обхващаща основни трудове на философи (О.Конт, Е.Дюркем, М. Вебер), психолози (Е. Арънсън), социолози (А.Гидънс, И.Стефанов, В. Дулов), на Т. Адорно – централна фигура във Франкфуртската школа през ХХ век, представен с едни от най-значимите си трудове, сред които „Въведение в музикална социология“, и други. Техните възгледи са систематизирани в историческо-хронологичен порядък до формирането на ключовите за темата на дисертацията понятия „социокултура“ и „социокултурен“. Релациите между социологията на изкуството и естетиката, социологията и културологията, отнасящи се до общия научен предмет и изследователски области са онагледени със схеми в приложенията към текста.

Втората глава на дисертацията – „Джазовата музика и обликът ѝ в България днес“ включва четири относително самостоятелни и същевременно взаимно свързани като проблематика раздела. В краткия исторически обзор са разгледани основните етапи в развитието на джаза и неговото проникване в България; коментирана е етимологията на понятието

и необходимостта (а може би невъзможността?) за дефинирането му. (1.,2.) Подобно прецизиране на научната терминология обаче е необходимо и при въвеждането на други понятия, например при определянето на джаза като „музикален стил“, „тип музика“ или „джазова музика“, които докторантката използва по-нататък в текста.

Актуални разсъждения по отношение на съвременната терминология (етноджаз, уърлд мюзик), които дават представа за функционирането им в изпълнителската практика, има и в *интервютата* с шестимата български джаз музиканти. (3.,3.2.) Въпросите към тях са предварително обособени в *пет тематични блока* и ясно очертават координатите на проведения експеримент (творчески процес, публика, място на изява, и др.), а *целите и задачите* декомпозират социокултурните аспекти при анализа и систематизирането на емпиричния материал. Докторантката обобщава резултатите от проучването чрез синтезирана извадка от отговорите на музикантите. Този подход ѝ дава възможност да открие в своите коментари както индивидуалните схващания на музикантите по всички въпроси, включени в интервютата, така и да ги сравнява в случаите, когато те могат да се тълкуват нееднозначно. (3.3.) Аналитичният раздел, в обем от около 50 страници, е оформен като *център* на цялата разработка. Джазовите практики в България през последните 25 години са описани по хронологията на създаването им и специфика на средищата за музициране, и същевременно обвързани с творческия път на техните създатели – емблематични фигури в историята на българския джаз. (4.)

Третата глава е втория „по тежест“ изследователски панел в дисертацията на Желязка Белчилова. В нея са обобщени резултатите от анкети, проведени сред 138 посетители на джазови форуми в три български града – Пловдив, Русе и Хасково. Целите и задачите обемат широк спектър от характеристики на публиката – демографско и социално състояние, познания за джаза, стилски предпочитания, и много други. Резултатите от

всички предварително зададени параметри са самостоятелно анализирани, а различията в мненията и оценките в отговорите сравнени и съпоставени. Специално внимание заслужава детайлната статистическа обработка на данните от анкетите, тъй като тя дава възможност да се открият интересни ракурси към профила на слушателите не само към стиловете в джаза, но и към други сфери на изкуството, например класическата или народна музика.

Научни приноси

Обобщавайки впечатленията си от дисертацията на Желязка Белчилова бих искала да изтъкна някои от основните научни приноси в нейния труд, отнасящи се до:

- развитието на джаза в България през последните 25 години, разгледано на базата на оригинален емпиричен материал, който открива широко изследователско поле за бъдещи публикации по различни тематични аспекти;
- очертаване на социокултурния профил на публиката и формите на изява на джазовата музика в съвременния музикален живот;
- реализиране на интервюта с известни български джазмени, които представят техните художествени възгледи за джазовото изкуство и функционирането му в съвременните условия.

Препоръчвам оформянето на тези текстове в самостоятелно издание, което може да се използва както с популяризаторска, така и с образователна цел в лекционните курсове по различни учебни дисциплини.

Заключение

След запознаване с дисертационния труд и предоставените материали по защитата, ще гласувам убедено на Желязка Белчилова са бъде присъдена образователната и научна степен "доктор" в област на висше образование 1. Музикознание и музикално изкуство, направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.

19.09. 2018 г.

проф. д-р Стефанка Георгиева

